

SLOVENSKI NAROD

Iznaka vsak dan popoldne, izvzemati nedelje in praznike. — Inserati do 80 pettih vrst a Din 2. do 100 vrst a Din 2.50. od 100 do 300 vrst a Din 3. večji inserati pettih vrst a Din 4. — Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12. — za inozemstvo Din 25. — Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIKATVO
LJUBLJANA, Knaličeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-36

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Odločilni preokret na Madžarskem:

Zmaga parlamenta ali diktatura Imredu?

Po razkolu v vladni stranki, iz katere je izstopilo 67 poslancev, je vlada včeraj ostala v parlamentu v manjšini in je morala podati ostavko — V jedru gre za borbo med parlamentom in diktatorskimi težnjami Imredu?

BUDIMPESTA, 24. novembra. r. V notranji politiki je nastal senzacionalen preokret. V vladni stranki je prišlo do razkola, v parlamentu pa je Imreduvlja vlada včeraj ostala v veliki manjšini. Imredu, ki se je še pred tednom dni ponašal, da ima za seboj pretežno večino madžarskega naroda in ki je koval dalekosežne načrte, je neprizakovano obsedel med dvema stoloma.

Od monakovske konference dalje se je Imredu

popolnoma vdinjal madžarskim šovinističnim in iredentističnim krogom

ter gradil svojo zunanjou politiko na njihove zahteve. Želeč dati svoji zunanjou politiki čim večjega poudarka, je celo sam hujškal ekstremne desničarske kroge, da so stopnjevali svoje zahteve. Ko se mu je posrečilo zopet pridobiti nekdaj pokrajine, ki so bile s trianonsko mirovno pogodbo priznane Češkoslovaški, je upal, da se mu bo posrečil tudi drugi del njegovih načrtov, to je

ovedba autoritativnega režima.

V to svrhu si je na svečani seji, na kateri so bile ratificirane nove državne meje napram Češkoslovaški, v valunavdušenju izposloval tudi pooblastilni zakon. Obenem je preosnoval svojo vladu in se sedaj pripravljal, da do kraja izvede svoje načrte.

Med tem pa je nastal v razpoloženju madžarske javnosti velik preokret. Madžarska javnost, zlasti desničarski krogi, so bili

nezadovoljni z ureditvijo meje napram Podkarpatki Ukrajini.

Zahajevali so da se Madžarska, če tudi s silo polasti cele Podkarpatke Ukraine, da pride tako do skupne meje s Poljsko. Vlada je bila v načelu pripravljena ugoditi tej zahtevi in je tudi že odredila koncentracijo madžarske vojske na meji ter čakala samo še na ugoden trenutek. Med tem pa je prišla ostra

demarša Berlina,

ki je zahteval, da Madžarska takoj ustavi tako akcijo. Imredu je bil zradi tega prisiljen ustaviti to akcijo, kar je naravnov izvalo v razbrzanih šovinističnih krogih veliko ogorenje.

Na drugi strani pa so razne reforme, ki jih je napovedala vlada in ki jih je namenavala izvesti s pomočjo zasilnih uredb, izvalo

nezadovoljstvo veleposestnikov.

Zlasti so se bali agrarne reforme.

V ponedeljek popoldne je Imredu sklical sejo vladne stranke, na kateri so razpravljali tudi

o parlamentarni reformi.

Imredu je hotel poslovnik poslanske zbornice izpremeniti tako, da bi bila vladna popolnoma neodvisna od parlamenta, ki bi ga bila za daljšo dobo poslala na počitnice. Ta namera je še povela do odpor proti vladi in po burni debati, je

67 poslancev izstopilo iz vladne stranke

in prešlo v opozicijski tabor.

V takem razpoloženju se je včeraj popoldne sestal madžarski parlament. Na tej seji bi se moral pričeti razprava o vladni deklaraciji. Imredu pa je zahteval izpremembo dnevnega reda in vztrajal na tem, naj parlament najprej odobri mandate onih madžarskih poslancev, ki so bili poprej člani češko-slovaškega parlamenta. Ko se je parlament temu protivil, je hotel Imredu presekati razpravo s tem, da je

stavil vprašanje zaupnice.

Pri glasovanju pa je vlada na veliko presečenje ostala v manjšini. Zaupnica je bila

odklenjena s 115 proti 94 glasovom.

Opozicija je sprejela izid glasovanja z velikim odobravanjem in burnimi protesti proti vladu ter zahtevala njen ta košnji odstop.

Seja parlamenta je bila nato takoj prekinjena. Imredu je sklical sejo ministrskega sveta, nato pa je odšel k regentu Horthyju, da mu poroča o novem nastalem položaju. Po več ur trajajočem posvetovanju pri regentu Horthyju je Imredu ponovno sklical sejo ministrskega sveta. Posvetovanja vladne stranke so trajala globoko v noč. Imredu je

skusal obnoviti svojo okrnjeno vladno večino

s pritegnitvijo krščanske stranke, ki ima v parlamentu 17 poslancev in s pritegnitvijo 14 poslancev iz novo pridobljenih pokrajin. Na ta način bi imela vladna zopet večino 125 glasov.

Tudi ta načrt se je izjavil.

Krščanska stranka se je pridružila opoziciji, poslanci iz novih pokrajin pa so ostali neutralni. Spriči tega ni preostalo Imredu nič drugega, kakor da poda ostavko. Snoti ob 22. je ponovno odšel k regentu Horthyju in mu

predložil demisijo svoje vlade.

Regent Horthy je demisijo sprejal. Seja parlamenta so odgovlene za teden, med tem pa se bodo nadaljevala posvetovanja in konzultacije za sestavo nove vlade.

V političnih krogih z veliko napetostjo pričakujejo nadaljnji razvoj notranje politične krize. Vse kaže, da bo ta kriza imela za posledico

dalekosežno pregrupacijo političnih sil.

20% oddaja židovskega premoženja Če to ne bo zadostovalo za kritje milijardne globe, bo odrejena še nadaljnja konfiskacija

BERLIN, 24. nov. br. Finančni minister je izdal podrobne določbe o izvajjanju zakona milijardne globe, ki je bila naložena Židom za umor poslanskega tajnika v Parizu. Ta globe se bo po navodilih finančnega ministra iztrjala v obliki 20-odstotne oddaje vsega židovskega premoženja. S tem bodo prizadeti ne samo oni Židje, ki so nemški državljanji, marveč tudi oni Židje, ki so z raznimi nemškimi zakoni izgubili nemško državljanstvo in še nimajo državljanstvo kakr teje države. Oddaja premoženja bo odrejena na osnovi popisa židovskega premoženja z dne 26. aprila 1938 ter se nanaša ne samo na premoženje Židov v Nemčiji, marveč tudi na vse premoženje, ki ga imajo v inozemstvu. Iz-

veti so samo oni Židje, katerih skupno premoženje ne presegajo 5.000 mark. Oddaja premoženja bo izvedena v štirih enakih obrokih, ki zapadejo 15. decembra 1938, 15. februarja, 15. maja in 15. avgusta. Obenem se vse zavarovalne doble hälog, da takoj izplačajo državni blagajni vso zavarovalnino, ki bi jo morale plačati židovskim trgovcem in podjetnikom za škodo, ki je nastala pri zadnjih protižidovskih izgredih. Morebitni presečki preko ene milijarde zapadejo državi, ki pa ima pravico odrediti tudi še nadaljnjo oddajo premoženja, če z 20-odstotno konfiskacijo židovskega premoženja ne bo dosežena ena milijard mark.

Chamberlain in Halifax v Parizu Danes dopoldne so se pričeli oficijelni razgovori francoskih in angleških državnikov

PARIZ, 24. novembra. e. Angleška državnika ministrski predsednik Chamberlain in zunanji minister lord Halifax sta prispeval ob 17.30 v Pariz. Na postaji sta sprejeli ministrski predsednik Daladier in zunanji minister Bonnet. Od tam sta se odpeljala v angleško poslaništvo. Pred postajo je bila zbrana velika množica, ki je angleška državnika živahnemu pozdravljal ter vzklikala Angliji. Chamberlain je imel tudi to pot s seboj svoj legendarni dežnik. Na vogalu bulvara Denain in ulice Dunker je prišlo do manjših protidemonstracij. Slišati je bilo več vzklikov in živigov. Policija je arretirala tri demonstrante, ki pa so zatrivali, da niso demonstrirali proti Chamberlainu in Halifaxu, temveč proti odredbam policije, ker zaradi kordonu niso mogli v službo.

Snoti je zunanji minister Bonnet prilegil večerje na čast angleškim gostom. Danvi 10. so se pričeli oficijelni razgovori, ki so bili ob 12.30 prekinjeni. Opoldne je priredil kosilo v čast Chamberlainu in Halifaxu predsednik republike Lebrun. Pooldne ob 15. do 17.30 se bodo nadaljevali razgovori državnikov, nato pa bo priredil srečaj s prejemnikom na pariškem magistratu. Zvezec bodo Chamberlain, Halifax, Daladier in Bonnet sprejeli novinarje in jim bodo pomembne izjave.

V poučenih krogih zatrjujejo, da so se današnji dopoldanski razgovori nanašali na špansko vprašanje, na položaj na Daljnem vzhodu, na gospodarsko sodelovanje med Anglijo in Francijo in na vprašanje židovskih beguncov iz Nemčije.

Franciji grozi generalna stavka? Levičarji napovedujejo, da bo ta stavka presegala vse dosedanje stavke v Franciji

PARIZ, 24. novembra. br. Francoski levičarji mrljčno organizirajo velikopotezno protestno stavko, proti zasilenim uredbam vlade, s katerimi je podaljšan delovni čas in poslabšan socialni položaj delavcev. Vse delavske organizacije so se združile v enotnem strokovnem odboru, ki bo vodil generalno stavko, katero namenijo proglašiti že konec tega ali v začetku prihodnjega tedna. Kakor napovedujejo, bo ta stavka presegala vse dosedanje stavke v Franciji. Stavka bo zajela vse gospodarske panoge in se ji bodo pridružili tudi vsi državni namestenci. Da bi presegala razpravo s tem, da je

da prepovalda do nadaljnega vse socijalistična in komunistična zbrojanja. Med drugimi je prepovalda tudi veliko protestno zborovanje, ki so ga namenavali predvsem jugi in jugovzhodu.

LILLE, 24. novembra. e. Včeraj ob 15.

je prefektura objavila, da je bilo na po-

veljajoči možnosti, da bo Imredu izkoristil pooblastilni zakon in skušal vladati brez parlamenta, ki bi ga za daljšo dobo poslal na počitnice. Znano je, da je regent Horthy zelo naklonjen Imreduvjem načrtom in zato ni izključen, da bo v tej borbi podlegel parlamentu.

zavračal sumničenje, da namenava uvesti diktaturo.

V podkrepitev svojega demantija je tu dimaknil svoj predlog glede sprememb poslovnika, parlamenta in izjavil, da bo vse zakonske predloge v smislu sedanega poslovnika predložil v odobrite parlamentu.

V političnih krogih so razširjene glede rešitve krize.

različne verzije.

Po eni verziji se bo moral Imredu posloma umakniti in vrniti na svoj prejšnji položaj predsednika Narodne banke, po drugi verziji pa ne izključuje.

zdejšnjih bodo:
Jerajev, Bravničarjeva, Heybalova,
G. Simenc, Kogejeva, Majditeva,
Pevsk, zbor Grafike.

PO KONCERTU

LES

1. DECEMBER
NA TABORU
OB 20. URI

če je zadržal, da je ne sme biti šovinistična. Srednji sloji od agrarne reforme sploh ne bodo prizadeti. Končno je Imredu še kategorično.

zavračal sumničenje, da namenava uvesti diktaturo.

V podkrepitev svojega demantija je tu dimaknil svoj predlog glede sprememb poslovnika, parlamenta in izjavil, da bo vse zakonske predloge v smislu sedanega poslovnika predložil v odobrite parlamentu.

zavračal sumničenje, da namenava uvesti diktaturo.

V političnih krogih so razširjene glede rešitve krize.

različne verzije.

Po eni verziji se bo moral Imredu posloma umakniti in vrniti na svoj prejšnji položaj predsednika Narodne banke, po drugi verziji pa ne izključuje.

Demobilizacija na pritisk Nemčije

BUDIMPESTA, 24. novembra. AA. Ha-

vas: Madžarski vojaški krogi izjavljajo, da se je demobilizacija madžarske vojske že začela. Cete, ki so se zbrale na severni meji so se vrnile v svoje vojašnice. Vlada je namreč odredila, da naj obvezno prevzamejo upravne oblasti.

Ogorčenje proti Poljski in Madžarski Slovaki so hudo razočarani nad prijateljstvom Poljske in obljudbami Madžarov

PRAGA, 24. nov. e. Med Slovaško in Madžarsko se je razvila ostra borba in kampanja. Veliko zadoščenje je vzbudil v vsej češkoslovaški javnosti ukrep slovaške vlade, ki je izjavila, da bo po Madžarom povzročeno škodo Slovakinov povrnila na ta način, da bo na Slovaškem živčenim Madžarskom zaplenila imetje. Slovaški listi poročajo, da so madžarske oblasti zaprle večino slovaških šol v zasedenem ozemlju. Madžari niso izpolnili niti ene obljube Slovakinju. Slovakinji tiski vodili ogroženo kampanjo tudi proti Poljakom, ki so jim bili Slovaki sicer vedno naklonjeni. Znani

slovaški pesnik Zarnov, ki je prevedel večino del poljske literature na slovaški jezik, objavlja v slovaških listih, da je prekinil vse odnosje s Poljaki zaradi njihovega sovražnega nastopanja proti Slovakinji.

Ceški listi objavljajo, da so Poljaci v zasedenem tešinskem ozemlju odipustili 1.000 čeških rudarjev in jih je preganjajo. Te dni so prispevali v Prago delegati slovaških kolonistov, ki so pobegnili iz Madžarske. Novinarjem so izjavili, da se bodo pritožili pred rednim sodiščem v Pragi.

Pred volitvami predsednika ČSR
Pogajanja bodo ta teden končana tudi glede nove vlade in pooblastilnega zakona

Praga, 24.

Trgovci proti kartelu bencina

Bencinski kartel je dosegel na našem tržišču popoln monopol

Ljubljana, 24. novembra
V Sloveniji je nad 1000 trgovcev, ki prodajajo le bencin odnosno bencinsko mesečico kot pogonsko sredstvo motornih vozil, bodisi prodajajo bencin in petrolej razen vsaj nekaj zaščitili svoje pravice. Opozorili bodo javnost na krivice, ki se jim gode, in kako kartel izrablja svoj monopolni položaj. Skusali bodo dosegeti na pristojnih mestih razumevanje za svoje zahete, saj računajo, da jih bo podpirala vsa poštrena javnost.

Bencinski kartel je dosegel na našem tržišču popoln monopol; dosegel je, da so vso domačo podjetja izločena od producije in prodaje bencina ter petroleja. Toda ta uspeh se ne more niti primerjati s tem, da je bila po prizadevanju kartela znana uvozna carina na nafto celo za polovico. Kartel je tako zaslužil v enem samem mesecu 10.5 milijona din. Pomisli moramo, da se z nizanjem užne carine koristijo samo inozemci, kajti kartel je povsem v inozemskih rokah. Nekateri trde, da imajo pri kartelu glavno besedo židi.

Zdalo se je, da ima nizanje uvozne carine na nafto tudi svojo dobro stran, ker se je kartel obvezal, da bo prodajal bencin po določenih cenah, in sicer na liter. Toda bencin morajo prodajati po določenih cenah na liter same trgovci (n. pr. v Ljubljani po 5.5 din.), kartel pa ga prodaja le po kilogramih ter ga lahko zaračuna kakor hote. Cene za kilogram namreč niso bile določene čeprav kartel prodaja bencin v vsej Sloveniji samo na kg. (Upoštevati je treba, da je v Sloveniji največja potraba bencina zaradi najbolj razvitega motornega prometa.)

Tako se je torej zgodilo, da kartel uživa izredno ugodnost zmanjšanja uvozne carine, a uslužbo, ki jo je dolžen za to državi, plačuje trgovci sami. Trgovci zdaj prodajajo bencin brez vsakega dobilača, a nekateri podčeski prodajajo so utrpi pri prodaji že občutno škodo.

Pred finishem v šahovskem veleturnirju na Holandskem

Namestu dveh so se pojavili kar štirje zelo resni konkurenti za prvo mesto

Pred finishem

Amsterdam, 23. novembra. Vse tri prekinjene partie so dale prizakovane rezultate. Reshevsky je imel proti Botvinniku sicer dve trdjavni in dva kmeta za domino, toda ni mogel preprečiti večnega šaha in partie je po 60. potezi končala remis. Tudi partie Reshevsky-Keres je bila remis. dr. Aljehin pa je porazil Flohra. Stanje po 11. kol. in zaključku vseh prekinjenih partie je: Keres 7, Botvinnik, Fine 6½, dr. Aljehin 6, Reshevsky 5½, Capablanca 5, dr. Euwe 4½, Flohr 3.

Tukaj pred koncem je postal turnir še zmanjši. Mesto dveh so sedaj naenkrat kar štirje zelo resni konkurenki za prvo mesto. Kdo izmed njih bo zmaga? Računajo, da bo že 8½ točk zadostovalo vsaj za delitev prvega mesta, 9 pa skoro sigurno da nedeljeno prvo mesto. Tako so torej v zadnjih treh kolih Keresu potreben samo še trije remiji, da predvidoma vsaj deli zmagovo, da pa izmed teh treh partijs eno dobi, bo pa skoro gotovo sam prvi. Po dosedanjih izkušnjah sodeč je verjetno, da bo 22-letni Estonec te najloni kos. Izmed njegovih konkurenč je sedaj menda že kar najmanj navaren Fine, ki je v zadnjih petih kolih rešil eno samo točko ter so

torej njegove moči menda začele nekoliko pesati. Pač pa je zelo resen temnik Botvinnik ki se je šele sedaj prav vigral. Poročila pravijo, da so njegove partie kvalitativno najboljše v turnirju. Ni torej izključeno, da mu se mu se v zadnjem trenutku posreči premestiti vsaj razliko pol točke ki ga se deli od vodčega. Četrtni v konkurenči svetovni prvak dr. Aljehin, ima izgleda na prvo mesto samo, če izmed zadnjih treh partijs dobi vse, ali pa vsaj dve izmed njih ter tretjo remizira. To je seveda malo verjetno, ni pa pa nikakega dvoma, da bo dr. Aljehin storil vse, da to zadnjo šanso še izkoristi.

Razpored zadnjih treh kol je sleden: Danes, v četrtek zvečer se igra v Haagu 12. kolo: Keres-dr. Aljehin, dr. Euwe-Botvinnik, Flohr - Fine, Capablanca - Reshevsky. Morda bo že današnja partie Keres - dr. Aljehin povedala zmagovalca turnirja.

Jutri, v petek zvečer, nastopajo v 13. predzadnjem kolu v Leidenu slednici pari: Capablanca-Keres, Botvinnik-Flohr, Fine-dr. Aljehin, Reshevsky-dr. Euwe.

Zadnje kolo se igra v nedeljo, 29. t. m. v Amsterdamu: Keres - Fine, dr. Aljehin - Botvinnik, dr. Euwe-Capablanca in Flohr-Reshevsky.

5. večer: pozitivni material, kopiranje in povečavanje, aparatura.

6. večer: povečavanje, uporaba raznih papirjev.

7. večer: slikovna kritika, kompozicija, sklopito predavanja.

8. večer: dopolnila, slabljenje, jačanje, tenitje, retuša in montaža, priprave za razstavo.

Med poedinimi veterji so določeni fotografski sprehodi in izleti, vsak večer se na krajo ponovi snov prejšnjega večera, nato sledi malo teorije, končno praktični poskuski v zvezi s predelanom snovjo in posvetovanima.

Se zanimivejši so programi nadaljevalnih tečajev za izvežbane amaterje in mojstre. Zal nam prostor ne dopušča, da bi jih prodrobne navegli, toda interesični dober, kar za začetniški tečaj, vse informacije ob torkih in petkih zvečer v klubskem lokalnu, Levstikova ul., za Mladko, kjer se lahko prijavijo za tečaj. Ne dvojimo, da bo imel klub, ki ga moramo za takšno prepotrebno delo samo pojaviti, uspešen in da bodo tečajniki v polni meri zadovoljni.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 24. novembra
Tone Vranič, doma z Gorenjskega, se je naveličal delati in je raje pojavljival. Hodil je iz kraja v kraj in posrečil, ker so ga pa kot mladeniča navadno zapoldili, se je odločil za sleparje. Oni dan je napisal pismo, ki ga je odnesel nekemu posnetniku v Blejski Dobravi in dejal, da ga pošilja njegov prijatelj. Na podlagi tega pisma je dvignil pri posnetniku shranjeno obleko, veliko perila, siv dežni plasti in kovček, v skupni vrednosti nad 2500 din. Prišleparjenje obleko je Vranič seveda takoj prodal, čez nekaj dni pa je spet ukral 1000 din. vredno obleko Slavku Zupančiču na Blejski Dobravi. Fant je potem pobegnil in se skriva nekje v ljubljanski okolici, kjer ga ješčo orožniki in policije.

V Ratečah na Gorenjskem je oni dan poskušal vlotiti v župnišče znani vlotilec Franc Cenčič iz Borjan pri Kobaridu. Vlotilca pa so še pravočasno opazili in ga tudi prepodigli. Cenčič, ki je svoj čas služil v tamjanščini okolici za hlapca, so bili

zasebno v župnišču dobro znane in se je nadejal bogatega plena, na katerega pa se je obrel pod nosom. Orožniki so prileli vlotilca takoj zasedovali, pa se jih je izmuzil in pobegnil proti Jesenicam, od tam pa najbi nekam v okolico Kranja. Orožniki so ugotovili, da ima Cenčič avtomatično pištolj in 100 nabojov.

V Šentvortu pri Vodiceh se je oni dan priklati italijanski državljan Karol Orščem, doma z Sveti Petra na Krasu. Orščem se je zglašil v nekaterih hišah že počev, obiskal pa jih je tudi ponisti in ukral Anton Budru okrog 700 din. 3 m blaga za obliko in dve stari srebrni šepni urki. Lutice Hafnerjev na ta odniala čensko kolo,

vredno 800 din, ki ga je kasneje prodal v Ljubljani za 500 din.

Mladi postopak Edward Vodob, rojen v Graču, pristojen pa v Dremlje pri Celju, je prišel pred dnevi na Kal pri Hrastniku, kjer se je udinjal pri trgovcu Metodu Stradarju za slugo. Dela in službe pa se je kmalu naveličal. Fanta je vzela noč, ž njim pa je šla tudi harmonika, srebrna žepna ura, par novih čevljev in še nekaj drugih predmetov.

Iz zapora sodišča v Radovljici je oni dan

pobegnila nemška državljanica Amalija Kauc, doma z Koroškega. Kaučeva je nevarna lepkarka, peča pa se tudi z beretom. V žanru je sedela zanedi golujuf.

V nogu

Brežice, 22. novembra.

V ponedeljek okrog dveh zjutraj se je za hotelo vasovalčko Rožman Anton in Pajduh Mirko pri Brežicah ljubezni mladih dekle. Oborožena z noži in samokremom sta prisila pod okno hčerko posnetnika Rožmana Blaža v Zdolbah. Po starem valjku običaju sta hotela prikliscati na okno dekle Justino in Štefko Kolman, ki sta pa nista odzvali. Posnetnika sta z električno svetilko v sobo in ugotovila, da sta dekle v njej. Ponovila sta trkanje, ko pa le ni bilo odziva, sta pricela razbijati po oknu, da se je zbudil gospodar Kolman. Razbila sta sipe na oknu in hotela vdreti v izbo in dekletoma. To predzrnost je preprečil oče Blaž, ki ju je na pragu hiše poširal, kdo sta v kaj hočeta. Rožman in Pajduh pa nista odgovorila, nakar ju je Kolman ostreje ponovno pozval, da se odstranita oziroma, da pojasnila kaj želite in od kod sta. Rožman se je na te besede razredil in zaklical Rožmanu, naj se vrne v hišo spati, sicer da mu bo slaba prečka. Ko pa se Kolman ni takoj odstranil, je pričel Rožmanu metati proti njemu kamne, dočim mu je Pajduh zagrožal s samokremom. Kolman je uvidel, da postaja položaj resen in je odšel v hišo, kjer je sreči s temovske puško ter se z njo vrnil pred hišo. Ponovno je pozval z naprjeno puško nezramna vasovalčka, naj se odstranita od hiše in gresta domov, ker bo sicer strejal. Fanta pa se nista dala uplašiti ter sta se potosi pomikala proti Rožmanu, pri čemer je držal Rož-

man v rokah odprt šepni nož. Pajduh pa naprjen samokrem.

Kolman je uvidel, da ga hočeta vasovalčka napasti ter ju je še enkrat posval, naj se umakneta, ker bo sicer strejal. Kljub temu pa sta se vasovalčka počasi počivala Blažu, ki je v skrajni sili uporabil svojo lovsko puško in ustrelil proti Rožmanu z namenom, prislišati vasovalčka, da bi se odstranila od njegove hiše. Po strelu je umaknil v hišo in dobr vperi, da bo imel mir pred predzrežnima ter da se ni nič hudega zgodilo. Rožman se je pa zated zgrudil ter klical na pomoč. Sovosvalec Pajduh je prislišal v njemu in ko je ugotovil, da ima močno prestreljeno desno nogo, je poklical Rožmana ter mu predčolil njegovo dejanje. Oba sta obvezala Rožmanu nogo ter ga odpeljala v brežiško bolnico.

Omeniti je treba, da je Pajduh pa znan tako orožništvu, kakor tudi sodišču. Pred tedni je bil v gostilni Černoga na Zdolbah, kjer je v gostilniški sobi z okna ukrašenih sinov gostilničarja kapljanu Černogi Ivanu aktovko z brevirjem. Zagovarjal se je tedaj, da je to storil v popolni pijanosti in pomotoma. Ugotovilo pa se je kasnejno, da je ta njegova trditve lažna, kajti svoje dejanje je storil skoraj trezen in so mu moralni drugi jutro orožniki pojasniti, da se je zmotili in odnesli iz goštinstva tujo aktovko z brevirjem v vrednosti okoli din. 1.000. — Za to svoje dejanje je prejel Pajduh prizerno kazneni, ki se bo pa podaljšala glede na ponesrečeno voščovanje.

Smrtna nesreča

Maribor, 24. novembra

Snoči se je pripetila na tukajšnjem glavnem kolodvoru strašna nesreča, ki je zahtevala življenje mladega delavca. Po prihodu koroškega vlaka, ki prihaja v Maribor okrog 20.30. je 36-letni delavec Milan Koren, zaposten v tukajšnji železniški kurilnici, hotel napolniti potniške vagonje s plinom. Po ložil je cev plinske hidrante, ki je na tračnicah na kolodvoru, k posameznim vagonom, a ko je zlezel pod potniški vagon, da bi cev pritrdir, se je nadenoma začel premikati vlak. Koren je hotel naglo izpod vlaka nesreča pa je hotela, da mu je spodrsnilo in je padel med tračnice. Kolesa so mu šla čez glavo in je bležal mrtev.

Ustreljeni so ga našli s strto glavo na progi. Na kraju nesreče je prišla komisija, na kar so ponesrečenca odpeljali v mrtvino pokopališča na Pobrežju. Pokojni Koren je bil mlajši delavec, med tovariši železničarji zelo priljubljen in zaradi tega je njegova tragična smrt vzbudila splošno sočutje.

Naše gledališče

Drama

Cetrtek ob 20 ur

Cetrtek, 24. novembra: Trideset sekund ljubezni. Red Cetrtek

Petak, 25. novembra: zaprto

Sobota, 26. novembra: Brezov gaj. Izven. Znane cene od 20 din navzvod

Nedelja, 27. novembra: ob 15. uri: Ženitev. Izven. Znane cene. Ob 20. uri: Ženitev na Niskavuorju. Izven. Znane cene

Ponedeljek, 28. novembra: zaprto

Opera

Cetrtek ob 20. ur

Petak, 25. novembra: Aida. Gostuje gledališče Štefana

Sobota, 26. novembra: Roxy. Opereta. Premiera. Primožnikova abonma

Nedelja, 27. novembra: ob 15. uri: Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Globoko znižane cene. Ob 20. uri: La Boheme. Gostovanje Josipa Rijaveca. Izven.

Ponedeljek, 28. novembra: zaprto

* * *

Gostovanje gledališča Vere Majdičeve v naši operi. Kdo se hoče izmed slovenskih, pred vsemi pa izmed naših pevcev uveljaviti v znamenju svetu, mora biti v resnici kvalitetni umetnik. Zunanjščina sodba je stroga, a pravica je veljavna. Ko jo pevec dobi, so mu res odprta vrata v svet. To velja v polni meri za našo rojakinja gledališča Vere Majdičeve, ki se sama s svojo umetnostjo utrila pot v svet v doblja posebno v Nemčiji izredno laskave scene. Gledališča Vere Majdičeve bo gostovala jutri v petek v naslovni vlogi Verdijeve operе »Aida«. Osta la zasedava običajna. Dirigent: dr. Svara. Režiser: Primozič. Predstava bo izven, vendarje cene od 40 din navzvod.

Opereta »Roxy« je po svoji vsebinski pravna športna opereta, v kateri se vse dejane suhe okoli nogometna. Ljubljansko možstvo je bilo povabileno v London ter dobro tam svetovno prvenstvo. Angleži so zahtevali revansko v Ljubljani in Ljubljancem znamenje na ponot, ki je poslati srečna osuda Roxy, ki je močno pripomogla do končne zmage s pomočjo deklica ljubljanskega penzionata. Opereta ima izredno pestre silke, na odrvu bomo videli tudi moderno športno igrišče. Premiera bo v soboto 26. t. m. za premierski abonma.

Josip Rijavec je v tem mesecu gostoval v zagrebški operi ter dosegel največji uspeh pri občinstvu in kritiki. Gostoval je v »Carmen« in »Faustu« in gledališče je bilo šestkrat popolnopravno razprodano, čeprav je Josip Rijavec v Zagrebu zelo poznam. Vsi zagrebški kritiki poudarjajo visoke umetniške kvalitete odličnega našega pevca in vse njihove scene so bile pisane v superlativih. Rijavec bo gostoval v Ljubljani v nedeljo 27. t. m. v Puccinijevi operi »La Boheme«. Predstava bo izven abon-

Podivjani fant

Brežice, 22. novembra

V nedeljo so sedeli v gostilni Dimitra Petra v Sp. Pohanci pri Brežicah posestnik Pintar Franc in njegova žena Antonija ter hčerka Vida Okoli devetih zvezcer je sei Pintar Anton iz gostilne na stranišču. Pred gostilno na cesti pa je nepriskovanje naletel na Ivanjško A. iz Trebeža, ki je molče stopil v njemu, držeč v roki odprt šepni nož, z desno roko pa nimogrede odmoriol z klopi noge.

Takšnih mož je že malo

Ljubljana, 24. novembra
Fran Lajovic, ki je zdaj končal svojo življenjsko pot v Litiji, je bil živi primer korenjakov starega kova, ko še nismo govorili o degeneraciji; bil je ena tistih korenin, ki so iz njih pognale med Slovenci najbolj zdrave mladike. Takšnih mož je pa čedelje manj, med nimi in mlajši rod glede na bujno življenjsko silo starejše generacije z bolestnimi občutki.

Lajovic je umrl 84 let star; spadal je to regi še v rod, ki se je še udejstvoval v bojničkih bojih. Rodil se je v Vačah in se izčil mizarska. Ko se je pa udeležil bojov v Bosni in delu pionirskega čet po okupaciji, se je tam kmalu prilagodil novim razmeram. Kupil je tam posestvo in povabil ženo iz Vača k sebi. Hotel je ostati v Bosni, a žena se ni mogla nikdar dobro navaditi tuji ne, zato sta se preselila s sinom, sedanjim skladateljem in pravnikom Antonom v do-

movino. Lajovic je bil zelo podjetnega duha in si je po vrnitvi iz Bosne poiskal službo pri zakupnih daca ter opustil mizarstvo. Služil je v mnogih krajinah na Gorenjskem. Toda kmalu se je gospodarsko osamosvojil. Nadjel je gostilno v Gradcu pri Litiji. Pred potresom pa je bil lastnik značne ljubljanske gostilne pri »Dachsu« v Florijanski ulici. Vendar mu ljubljanska meglja prijaka ter se je vrnil kmalu v rojstni kraj Vače, kjer si je kmalu pridobil lep ugled kot gostilničar in trgovec. Nekaj časa je vodil tudi restavracijo v celjskem Narodnem domu, dokler se l. 1904 ni stalno naselil v Litiji.

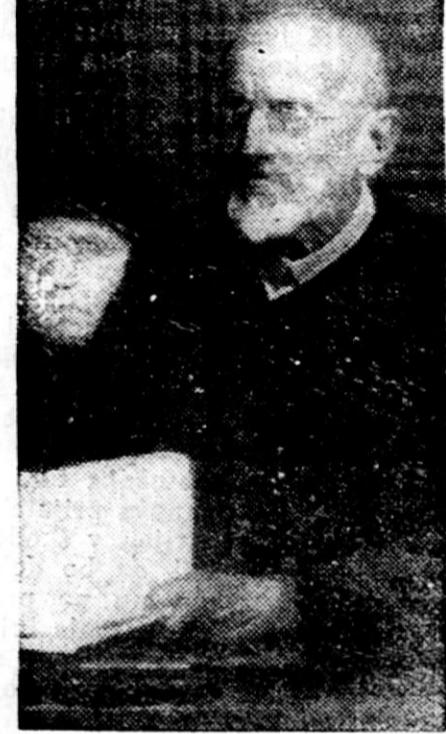
Povsed, kjer je živel, je zapustil sledove svoje izredne podjetnosti in delavnosti. V Vačah je po njegovih zaslugi stvoren pevsko društvo »Lipa«, dokaz njegove marljosti je še vedno drevesna v Vačah, v glavnem njegovo delo. V Celju se je udejstvoval pri Celjskem pevskem društvu, v Litiji pa posvetil svoje najboljše sile gasilstvu. Dolgo let je bil župni starešina in bil tudi odlikovan za vzdorno delavnost v gasilski organizaciji. Njemu je treba pripisati, da se je litijaška gasilska župa tako lepo razvila in da zdaj šteje okrog 50 čet. Pokojnega Franca Lajovica smo pričevali med naše najstarejše naročnike, saj je bil naročen na »Slov. Narod« nad 50 let.

O življenjski sili ter zdravju Franca Lajovica priča že njegovo izredno številno potomstvo. Zapustil je 7 sinov in 3 hčere, 27 vnukov in vnučnjik in 5 pravnukov. Svojci so ga ljubili z vsem srcem in vsak, kdor ga je poznal, ga je moral spoštovati zaradi njegovega kremenitega značaja, odločnosti in delavnosti, kar naj bo v tolažbo njegovim svojcem, saj mu bo ohranjen vedno najlepši spomin. Bodil mu zemlja lahka! Vsem, ki so ga izgubili, naše iskrivno sožanje! Pogreb bo jutri ob 15. na litijoško pokopališče.

Milijoni ruskega admirala

Bivši ruski notar obsojen pred pariško poroto zaradi sleparije z dedičino

V oguljenem, na komolcih in okrog gumbov zamaščenem temnom svršku zelen-kaste barve je stopil te dni pred pariško poroto 80-letni starec sključen postava. To je bivši namestnik guvernerja velike ruske gubernije, bivši tajnik tajnega sveta carja Nikolaja II. notar Staricki, ki se je moral zagovarjati kot soudeleženec v veliki slepariji z dedičino. Gre za 37 milijonov frankov ruskega admirala Aleksejeva.

Notar Staricki

Evgjenij Ivanovič Aleksejev je bil svoj čas ugledna osebnost carske Rusije. Od leta 1903 je bil carjev namestnik na Daljnem vzhodu ter vrhovni poveljnik ruske vojske in mornarice v začetku rusko-japonske vojne. Obenem je bil carjev po-bوتnik in kakor se je pozneje trdilo, je bil na odgovoren za žalosten konec rusko-japonske vojne, ker je preveč podcenjeval moč Japoncev in zunemiril vojne ukrepe. Bil je odstavljen, vendar je pa postal član carjevega tajnega sveta. V njem se je seznanil s Starickim, ki je čez nekaj let, ko je umaknil v pokoj, kupil v Petrogradu dobrodočno notarsko pisarno.

Admiral Aleksejev je umrl na Krimu v burnem letu 1917. Nihče se takrat ni zanimal za njegovo zapuščino, ker so vsi misili, da ni mnogo zapustil. Potem je prišla revolucija in z mnogimi Rusi je šel v izgnanstvo tudi Staricki. Naselil se je v Parizu. Proti koncu 1918 se je razširila med Rusi v Parizu vest, da je zapustil admirala

BRATEC IZ NEBA

Maša Evica je dobila ponoči bratca, ki se strahoval dene. Ko je že preseda njegov vršč, vpraša mamico: Rada bi vedela, od kod se je vzel moj bratec?

Od kod neki? Iz nebes vendar.
Aha, so ga oni tam gori vrgli skozi vrata.

19

hotel Graya poljubiti. Polkovnik Morris je držal roko na samokresu in tako je ponovil vprašanje:

— Kdo ste?

Mož, oblečen kakor za promeden po mestu, je veselo pomežniknil: — O, zlati kraj, kjer me ne poznamo. Tak koticik iščem že tri mesece. Dovolite, da se vam predstavim: John Carter, desna roka Gus Winklerja, edine klopotače, ki sem jo za silo spoštovalo.

— Kaj bi pa radi tu? — je vprašal Morris držeč roko še vedno na samokresu.

— Malo mirnega zraka, kjer bi ne vohal policije. Zadnje čase mi je šlo to precej na žive, go-spodje. Začelo se je v Chicagu in nadaljevalo tja do Buenos Airesa. Tam sem imel nesporazum in tako sem jo ubral v tem lesenem vlaku do Pre-sidencie.

— Najhujše pri tem je bilo, — je pripovedoval zdaj mož že nekoliko mirnejše. — da so se me vso pot liki sence držali tovarši, s katerimi sem se bil zapletel v nedolžen spor.

Mož je za hip obmolknil in si obriral potno čelo.

— Gospoda, ali ne mislite, da je neusmiljeno zasliševati me tu! Že več dni nisem imel niti grizljaja v ustih in poskusite sami dihati, če vam le v uho sveder ali francoski ključ.

Morris je pokimal z glavo in povabil moža k šotoru.

— Damo vam jesti, toda slišati hočemo resnico brez vsakih laži in zaviranja. Kako ste prišli v letalo? Letala so bila vendar zastražena!

Uspeh filma

»Snegulčičak«

Čeprav so začeli s tem, da bo dosegel film »Snegulčičak« in sedem pritiskovcev svestrovni uspeh tudi v gnomotnem pogledu, vendar so pa dosegli uspehi daleč prekorčili vse prvečne račune. Čisti dobiček je dosegel v razmeroma zelo kratkem času v način denarju nad 30.000.000. Na podlagi določenih pogodb bo pa značil celotni dobiček najmanj 230.000.000.

Doseglj se sploh še ni počerilo izdelati film, ki bi se bil po dobičku le malo približal temu. Walt Disney je baje izjavil, da dobiček svoj delež na čistem dobičku vsak so-trudnik filma, ki jih je okrog 500. Kot posebna nagrada je bila vsem izplačana tri-mesečna plača. V bodoče bodo po baje do-bivali procente od dohodka, izvirajočih iz novih pogodb. Tak je torej uspeh filma »Snegulčičak«, ki smo ga gledali nedavno tudi v Ljubljani in kjer v nekem listu nismo čitali preveč laskave ocene o njem. De-gustibus...

Zdrava politika

V nekem angleškem mestu sta izhajala dva dnevnika. Lastnik in izdajatelj oba je bil tisti. Cudno pa tem je bilo, da je zagovarjal prvi dnevnik politiko zmernege konservativizma, drugi pa je bil zagovornik delavske stranke. Lastnik sam je pisal uvodnike v obe lista. Tako se je zgodilo, da je izsel nekoga dne v enem listu slavosvep na delavško stranko, drugi pa v drugem listu pa članek, ki je ostro napadel uvodnik prvega lista. Nekoc je pa vprašal neki znanec lastnika oba listov zaupno:

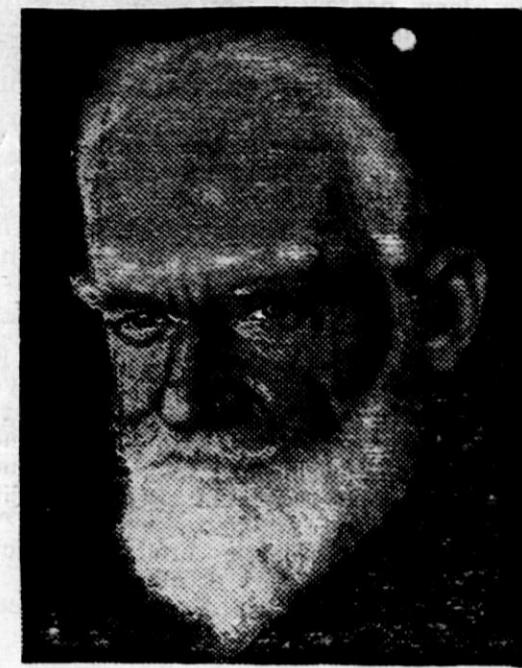
— Ali bi mi mogli priznati, kateri stranki pripadate, delavski ali konservativni?

Tega vam zaenkrat ne morem povedati. To bo odvisno od tega, kateri dnevnik se bo delj tača držal.

Bernard Shaw o prometnih nezgodah
Slavni angleški pisatelj je bil v mladih letih navdušen kolesar

V londonski razstavi dvorani Earls Court je prirejena velika razstava koles in motociklov. Tako razstavo prirede v Londonu vsako leto in vedno je deležna velika zanimanja, saj pridejo na njo vse novosti, ki se razširijo potem po vsem svetu. Razstava koles in motociklov si je ogledal tudi Bernard Shaw, nekoč sam vitez kolesar. Med njim in glavnim urednikom največje kolesarske revije sveta »Cycling« se je razpredel naslednji pogovor:

Urednik: Promet v Angliji zahteva vsak dan 20 človeških žrtev in med njimi so štirje kolesarji. Ali mislite, gospod, da je to pravilen davek na oltar napredka?

Shaw: To je javna napredku temvec neprevidnosti kolesarjev in motociklistov. morda pa tudi naša nesposobnost prilagoditi se zahtevam modernega prometa. Ko

so gradili prve železnice, so kaj hitro privabil na to, da ni mogoče dovoliti velike hitrosti na javnih ulicah. Zdaj ljudje ne smejijo hoditi po železniških tračnicah in tako so bile preprenete mnoge nesreče. Pač pa vozijo po ulicah motorna vozila s hitrostjo 50 milij in pogosto jih skušajo prehiteti motorji, ki niso za to dovolj usposobljeni. Zavedati se moramo, da je avto, ki vozi 50 milij na uro, polovico tako nevaren kakor oni, ki vozi samo 30 milij. Polozaj se bo zboljšal, ko bomo imeli posebne ceste, za motorna vozila, na katerih se pa ne bodo smeli igrati otroci.

Urednik: Dvanajst milijonov kolesarjev in 3.000.000 motociklistov ima v parlamentu v upravi grofij in okrajev silo šibko zastopstvo.

Shaw: Upajmo, da temu tudi v bodoče ne bo drugače. Dovolj veliko zelo je, da imamo vlado, ki gleda na stvari z vidika igračev golfa. Če bi bili tam se kolesarji, bi pomenilo to nevarnost za vsa druga prometna sredstva.

Urednik: Ali mislite, da bo težnja po hitrih prometnih sredstvih obsegala kolo na vlogo muzejskih razstavnih predmetov?

Shaw: Ne. To bi se zgordilo samo v primeru, če bi izumili še enostavnejše in udobnejše vozilo.

NA ŠKOTSKEM

V goratem kraju Škotske se pelje motociklist po cesti, kjer je nevaren ovinek nad globokim prepadom. V zadnjem hipu zmanjša hitrost, da ne strmolavi v prepad. Potem vozi zelo počasi in ko mu pride naproti domaćin, ga vpraša: Zakaj pa ne posvajajo tu svarilne table? Tako nevarna cesta pa nikjer nobenega svarila. — Saj je stala tu dve leti velika tabla, pa se je vse ta čas priprenila samo ena nesreča in zato so tablo odsrancili.

Milijoni ruskega admirala

Bivši ruski notar obsojen pred pariško poroto zaradi sleparije z dedičino

Aleksejev več milijonov, naloženih v Morjanov banki. Takrat sta se zglasila pri Starickem oče in sin Hazzinov, strokovnjaka v genealogiji. Stari Hazzinov je prese-netil Starickega s pripombo, da je Aleksejev leta 1916 izročil v notarski pisarni Starickega svojemu prijatelju oporočno. Staricki se tega ni mogel spomniti, toda Hazzinov mu je predložil prepis oporočne, s katero je zapustil bivši admirala polovico svojega premoženja neki Francozini Lucij Wolfsfeldovi, svoji bivsi ljubici, drugo polovico pa nekemu Bergshenu, cigar oče mi je bil baje storil nekoc važno uslužbo. Prepis je bil priložen pričevanje nekega admiralovega prijatelja in admiralojeve stre, ki potrjujeta, da je Aleksejev nekoc izjavil, da bo s svojim premoženjem tako storil.

Hazzinov je izrazil svoje obžalovanje, da se je original oporoč izgubil. K sreči je pa na razpolago prepis, ki ga Staricki ta-krat v Petrogradi sicer ni podpisal, toda povrnost se da lahko popraviti. S tem se je potem Hazzinov potegoval za dedičino, Staricki je bil poklican za pričo in potrdil, da je verodostojnost prepisa. Ni pa pot-vedal, da ga je podpisal v Parizu. In Morjanova banka je izplačala 37.000.000. Staricki je dobil od tega na račun stroškov 3.000.000, Wolfsteldova 17.000.000, od katerih je dala 40% Hazzinovu in njegovemu sinu, Bergshenu so odpravili s poddrugim milijonom, vse drugo sta si pa pridržala Hazzinova. Dedici so bili tudi tako zadovoljni.

Leta 1930 so se pa oglasili admiralovi nekaci s protestom proti oporoči. Staricki je bil ta čas svoje milijone že zapravil je skesan prisnal, da o oporočni ni imel pojma in da je njen prepis podpisal samo na Hazzinovo željo. Oba genealogi in z njima 20.000.000 frankov sta izginila in še zdaj niso našli. Starickemu ni bilo treba sedeti v preiskovalnemu zaporu. Čim se je pa pričela obravnavna, med katero je sam sedel na zatočni klopi, je pa moral v zaporu. Njegova krivda je bila, že od samega začetka jasna. Mož se je skušal sicer zagovarjati, da je izvršil le admiralo zadnjo željo, toda porota se na to ni ozirala. Obsojen je bil na dve leti ječe, admiralovi sestri princi Oleg Kopitčevi bo pa morali plačati milijon frankov, seveda če jih bo mogel.

BRATEC IZ NEBA

Maša Evica je dobila ponoči bratca, ki se strahoval dene. Ko je že preseda njegov vršč, vpraša mamico: Rada bi vedela, od kod se je vzel moj bratec?

Od kod neki? Iz nebes vendar.

Aha, so ga oni tam gori vrgli skozi vrata.

19

hotel Graya poljubiti. Polkovnik Morris je držal roko na samokresu in tako je ponovil vprašanje:

— Kdo ste?

Mož, oblečen kakor za promeden po mestu, je veselo pomežniknil: — O, zlati kraj, kjer me ne poznamo. Tak koticik iščem že tri mesece. Dovolite, da se vam predstavim: John Carter, desna roka Gus Winklerja, edine klopotače, ki sem jo za silo spoštovalo.

— Kaj bi pa radi tu? — je vprašal Morris držeč roko še vedno na samokresu.

— Malo mirnega zraka, kjer bi ne vohal policije. Zadnje čase mi je šlo to precej na žive, go-spodje. Začelo se je v Chicagu in nadaljevalo tja do Buenos Airesa. Tam sem imel nesporazum in tako sem jo ubral v tem lesenem vlaku do Pre-sidencie.

— Najhujše pri tem je bilo, — je pripovedoval zdaj mož že nekoliko mirnejše. — da so se me vso pot liki sence držali tovarši, s katerimi sem se bil zapletel v nedolžen spor.

Mož je za hip obmolknil in si obriral potno čelo.

— Gospoda, ali ne mislite, da je neusmiljeno zasliševati me tu! Že več dni nisem imel niti grizljaja v ustih in poskusite sami dihati, če vam le v uho sveder ali francoski ključ.

Morris je pokimal z glavo in povabil moža k šotoru.

— Damo vam jesti, toda slišati hočemo resnico brez vsakih laži in zaviranja. Kako ste prišli v letalo? Letala so bila vendar zastražena!

Naš dragi oče, stric, ded in praded, gospod